

16-30 NİSAN 2005 İKV BÜLTENİ

TÜRKİYE-AB ORTAKLIK KONSEYİ'NİN 44. TOPLANTISI LÜKSEMBURG'DA GERÇEKLEŞTİ

44. Ortaklık Konseyi'nin gündemini, G.Kıbrıs'ın Gümrük Birliği'ne dahil edilmesi ve Türkiye tarafından gerçekleştirilen reformlar oluşturdu.

Ortaklık Konseyi'nin 26 Nisan'da düzenlenen 44. toplantısında, taraflar, reform çalışmaları hakkında görüş alışverişinde bulundu. Gerçekleştirilen uyum çalışmalarının memnuniyetle karşılandığını belirten AB, reformların etkili bir şekilde uygulanması gerektiğinin altını çizdi.

Toplantı gündeminde öne çıkan konuların başında, Gümrük Birliği'nin yeni üye ülkelere genişletilmesine ilişkin protokolün Türkiye tarafından parafe edilmesi geldi. Bu konunun, müzakerelerin başlaması için ön koşul olduğu hatırlatıldı. Komisyon'un, protokolü Mayıs'ın ilk haftasında onay için Konsey'e sunması, Konsey'in onay vermesinin ardından ise protokolün imzalanması öngörülüyor. Türkiye'nin, protokole eklenecek bir deklarasyonla, imzanın G.Kıbrıs'ı tanımak anlamına gelmediğini açıklaması bekleniyor.

Yasal reformlara ilişkin olarak ise, Dışişleri Bakanı Abdullah Gül, reform sürecinin devamı ve etkili bir şekilde uygulanması konusundaki kararlılığın devam ettiğini söyledi. AB, sadece dernekler yasasının yürürlüğe girdiğini belirterek, diğer yasaların da bir an evvel tamamlanması gerektiğini vurguladı.

AB Komisyonu'nun Genişlemeden sorumlu üyesi Olli Rehn, 1 Haziran'da yürürlüğe girecek olan yeni ceza yasasının ifade ve basın özgürlüğünü geliştirmesini beklediğini ifade etti.

Toplantıda ayrıca, insan hakları alanında eksiklikler dile getirilerek, din özgürlüğü, azınlık hakları, kültürel haklar, sosyal haklar ve sivil toplum-ordu ilişkisi konularına vurgu yapıldı. Bunlara ek olarak, Türkiye'nin Gümrük Birliği'nden doğan; fikri mülkiyet haklarının korunması, ticarete teknik engel teşkil eden uygulamaların kaldırılması, yabancı işletmecilere ayrımcılık yapılmaması, G.Kıbrıs ile ticaretin engellenmemesi ve alkollü içkilerde pazara girişin sağlanması gibi yükümlülüklerinin yerine getirilmediği belirtildi.

Toplantı çerçevesinde Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün yaptığı konuşma ve AB'nin belirlediği "Ortak Tutum"un ayrıntılı özeti aşağıda yer alıyor:

Dışişleri Bakanı Abdullah Gül'ün Konuşma Metni Özeti

Önümüzdeki dönemde Türkiye-AB ilişkilerinin seyrini bazı temel belgeler belirleyecektir:

- Türkiye kendisine, Hırvatistan için hazırlanan çerçeveye benzer bir müzakere çerçevesi sunulmasından memnuniyet duyacaktır. Türkiye için müzakere çerçevesi hazırlanırken Komisyon'un aday ülkelere eşit muamele prensibini sürdürmesi beklenmektedir.
- Yapıcı ve destekleyici olması gereken Katılım Ortaklığı Belgesi'nde çözümlenmiş sorunlara tekrar yer verilmemesi gerekmektedir.
- Türkiye, Komisyon'un, Sivil Diyalog Tebliği hazırlanırken talep ettiği katkıyı sağlamıştır. Başarılı bir şekilde uygulanabilmesi için de Komisyon ile işbirliği içerisinde çalışacaktır. Türkiye ile AB arasındaki siyasi ve kültürel diyalogun geliştirilmesi, yanlış algılamaları ortadan kaldırarak ortak bir geleceğin her iki tarafın da çıkarına olduğunu ortaya koyacaktır.

Türkiye'nin Kopenhag siyasi kriterlerini yeterli ölçüde karşıladığı yönündeki değerlendirme ülkemizin kendine güvenini artırmıştır. Bu alanda önemli anayasal ve yasal değişiklikler yapılmış, idari yapılanma konusunda adımlar atılmıştır. Reformların uygulanması konusunda da büyük ilerleme kaydedilmiştir. Ancak bu alanda 6 Mart olayları gibi talihsiz "yol kazaları" meydana gelebilmektedir. Bu kazalar istisnadır ve reformların zaman içerisinde sindirilmesiyle azalacaktır.

17 Aralık Zirve kararında altı çizilen 6 yasa kabul edilmiştir. Buna göre, Ceza Kanunu, Ceza Muhakemeleri Usulü Kanunu, Ara Temyiz Mahkemeleri Kanunu ve Cezaların İnfazı Kanunu 1 Haziran 2005'te yürürlüğe girecektir. Dernekler Kanunu 23 Kasım 2004, Kadının Konumuna İlişkin Genel Müdürlüğün Yapısı ve Görevlerine İlişkin Kanun 6 Kasım 2004, Belediyeler Kanunu 24 Aralık 2004 tarihlerinde yürürlüğe girmiştir. Vakıflar Kanunu 18 Nisan 2005 tarihli Bakanlar Kurulu toplantısında görüşülmüştür.

İşkence ve kötü muameleye "sıfır hoşgörü" politikası sürdürülmektedir. 2005 yılı mali yardımları kapsamında avukatların insan hakları konusunda eğitilmesi için proje hazırlanması öngörülmüştür. Tüm bunlara ek olarak Türkiye uluslararası insan hakları sözleşmelerini de kabul etmeye devam etmektedir.

Ekonomik kriterler alanında Türkiye ekonomisi 2004 yılında ortalama %9,9 oranında büyümüştür. Önümüzdeki üç yılda da %5 oranında büyüyeceği öngörülmektedir. GSMH %20 oranında artarken kişi başına düşen gelirdeki artış %20'den daha fazla gerçekleşmiştir.

2004 yılında %9,3 olarak belirlenen enflasyonun 2005 yılında %8'e indirilmesi planlanmaktadır. 1 Ocak 2005 tarihinden itibaren Türk Lirası'ndan 6 sifir atılması enflasyonu düşürme ve tek haneli rakamlarda muhafaza etme konusunda ülkemizin kararlılığını göstermektedir.

2004 yılında %70 olan kamu borcunun 2005 yılında %60'a düşmesi öngörülmektedir. 2004 yılında bütçe açığının %8'e inmesi ise bir diğer önemli gelişmedir. Tüm bunların ışığında bütçe açığına ve kamu borcuna ilişkin Maastricht kriterlerinin 2007'e kadar karşılanması öngörülmektedir.

2005 yılı içerisinde yapılacak ekonomik reformlar ise şu şekildedir:

- Kayıtdışı ekonomi ile mücadeleye devam edilmesi,
- Doğrudan vergilendirme sisteminin modernleştirilmesi ve vergi idaresinin yeniden yapılandırılması,
- Sosyal güvenlik ve bankacılık sisteminde reform yapılması,
- İyi yönetişimin oluşturulması, idari kapasitenin güçlendirilmesi ve etkinliğinin artırılması için kamu sektöründe reform yapılması,
- Kamu sektörü istihdamının rasyonelleştirilmesi,
- Tarım sektöründe reform yapılması,
- Mali sektörün yeniden yapılandırılması.

Kişi başına düşen milli gelirin 1500 Dolar olduğu bölgelerde yerli ve yabancı yatırımları artıracak önlemler alınmıştır. Böylece, Türkiye'de bölgeler arasındaki gelişmişlik farklarının azaltılması hedeflenmektedir.

Türkiye'ye 2004 yılında gelen doğrudan yabancı yatırım 2.5 milyar Dolar değerinde olup bir önceki yıla göre %50'lik bir artışı ifade etmektedir.

Türkiye işleyen bir pazar ekonomisine sahiptir ve bunun Komisyon tarafından en geç bu yılın sonunda bu şekilde kabul edilmesi beklenmektedir.

Türkiye, Ankara Anlaşması'nı yeni üye ülkelere genişleten ve Türkiye'ye Komisyon tarafından 24 Mart 2005'te iletilen "Ek Protokolü" kabul ettiğine dair mektubu Komisyon'a göndermiştir. Türkiye, protokolü AB tarafının resmi prosedürü tamamlanır tamamlanmaz 3 Ekim 2005'den önce imzalamaya hazırdır.

2004-2006 dönemi için Türkiye'ye verilmiş olan 1.050 milyon Euro'luk mali yardımın iyi bir başlangıç olduğu ancak, 2007-2013 mali perspektif döneminde Türkiye için öngörülen 8 milyar Euro'luk mali yardımın yeterli olmadığı düşünülmektedir.

Türkiye ve Kıbrıslı Türkler, Annan Planı'nı destekledikleri, Kıbrıs'ta iki halkın yakınlaşmasına katkıda bulunmaya devam ettikleri halde bunun karşılığını alamadıklarını düşünmektedir. Bu nedenle, AB tarafından çözüm yönünde adımlar atmak üzere özellikle teşvik edilmesi gereken taraf Türk tarafı değildir. Kıbrıslı Türkler üzerindeki izolasyon henüz kaldırılmamıştır. Kıbrıs Rum Kesimi KKTC'ye yıllardır uyguladığı ambargoyu kaldırmalıdır. AB'nin Kıbrıslı Türklere yönelik mali yardım ve doğrudan ticaret önlemleri daha fazla gecikmeksizin hayata geçirilmelidir. AB ve Kıbrıs Rum Kesimi de dahil olmak üzere, tüm uluslararası toplumun doğrudan ticaret ve doğrudan uçuşlar konusunda adım atması halinde, Türkiye de bu uygulamaları tamamlayacaktır. AB, bu uzlaşmaz tutumun değiştirilmesi için çaba sarfetmeli ve baskı yapmalıdır.

Türkiye ile üye ülkeler arasındaki ticaret hızlı bir şekilde artmaktadır. Türkiye, genişleme ertesinde AB'nin 6. büyük ticari ortağı haline gelmiştir. Ancak, 2004 yılında 10 milyar Euro gibi yüksek bir rakama yaklaşan toplam ticari açık vardır.

Gümrük Birliği'nden kaynaklanan ve yerine getirilmesi gereken yükümlülükler bulunmaktadır. Ancak, Türkiye'nin yaşadığı zorluklar da göz önüne alınmalıdır. Bu zorluklar Türk ekonomisindeki bazı sektörlerin kırılganlığından kaynaklanmaktadır. Bunlar ilaç, alkollü içkiler, tütün ürünleri, otomotiv (ikinci el araçların ithali), tekstil, et ve canlı havyan sektörleridir.

Devlet Yardımları İzleme ve Denetleme Kurumu kurulmasına ilişkin kanun taslağı yakın zamanda Bakanlar Kurulu'nda görüşülecektir. Gümrük Birliği tüm yeni AB üyesi ülkeleri kapsayacak şekilde genişletilmiştir; tüm üyeler Türkiye ile ticaret yapabilmektedir.

Türk işadamlarının AB ülkelerinden vize almaları tarife dışı bir engeldir ve Türkiye-AB Ortaklık Anlaşması ile Gümrük Birliği'nin ruhuna aykırıdır. Ayrıca, bazı AB ülkeleri tarafından Türkiye'den AB'ye mal taşıyan firmalara uygulanan sınırlı kota sistemi ve kısıtlamalar ticaretimizi olumsuz etkilemektedir.

AB "Ortak Tutumu"nun özeti

AB önümüzdeki dönemde, müzakerelerin 3 Ekim'de başlamasına yönelik çalışmalarını sürdürecektir. Bu kapsamda AB, müzakere çerçevesini ve sonbaharda -Komisyon'un 2005 İlerleme Raporu'yla birlikte- gözden geçirilmiş Katılım Ortaklığı Belgesini hazırlayacaktır. Bunların yanı sıra, Komisyon, AB ve Türkiye'deki sivil toplumlar arasındaki diyaloga ilişkin bir iletişim stratejisi geliştirerek Konsey ve Avrupa Parlamentosu'na sunacaktır.

Türkiye'nin Ankara Anlaşması'nın uyarlanmasına ilişkin ek protokolle ilgili mutabakatını ortaya koyan mektup memnuniyetle karşılanmıştır. Ek protokolün imzalanması, onaylanması ve ardından yürürlüğe sokulması Türkiye ve -G.Kıbrıs dahil- AB üye ülkeleri arasındaki ilişkilerin normalleştirilmesi yolunda önemli bir adım olacaktır.

Başta temel özgürlükler alanında olmak üzere, reformların uygulanmasına ilişkin gelişmeler önümüzdeki dönemde yakından takip edilecek

ve Komisyon'un 2004 yılı İlerleme Raporu doğrultusunda özellikle aşağıdaki konular üzerinde durulacaktır:

- Ordu gayri resmi mekanizmalar vasıtasıyla etkisini sürdürmektedir,
- Yolsuzluk ekonominin ve kamunun bazı alanlarında önemli bir sorun olmaya devam etmektedir,
- İşkence ve kötü muamele devam etmektedir,
- İfade özgürlüğü alanında sorunlar yaşanmaya devam etmektedir,
- Yeni Dernekler Kanunu'nun tam olarak uygulanması sağlanmalı, göstericilere karşı aşırı güç kullanılmamalıdır,
- Bazı Müslüman ve Müslüman olmayan dini azınlıklar ve cemaatler zorluklar yaşamaya devam etmektedir; özellikle Müslüman olmayan dini vakıflara ait mülklere devlet tarafından sürekli olarak el konulması endişe ile karşılanmaktadır, Avrupa standartlarıyla uyumlu bir Vakıflar Kanunu bir an önce çıkarılmalı ve Heybeliada Ruhban okulu tekrar açılmalıdır,
- Kadınlara yönelik ayrımcılık ve şiddet önemli bir sorun teşkil etmeye devam etmekte; çocuk işçiler ciddi bir sorun yaratmaktadır, sendikal haklar ILO standartlarının çok altındadır,
- İnsan Hakları Danışma Kurulu hakkında soruşturma başlatılması endişe vericidir, ırkçılık ve etnik ayrımcılıkla mücadele amacıyla anayasal, cezai ve idari tedbirlerin güçlendirilmesi; Kürt kökenli, Çingene, Gökçeada ve Bozcaada'da yaşayan Rum azınlıkların karşılaştığı sorunların çözülmesi gerekmektedir,
- Yerlerinden edilmiş kişilerin güvenli bir şekilde evlerine döndürülmesi yönündeki gayretler artırılmalıdır,
- Varolan sınır anlaşmazlıkları BM Şartı'na uygun bir şekilde çözümlenmelidir,
- Türkiye'nin Kıbrıs sorununun BM çerçevesinde kapsamlı çözümüne yönelik desteğinin devamı beklenmekte; aynı zamanda G.Kıbrıs ile ilişkilerini normalleştirilmesi ve bu çerçevede G.Kıbrıs'ın Wassenaar Anlaşması dahil uluslararası örgütler ve mekanizmalara üyeliği konusunda Türk politikasının değiştirilmesi teşvik edilmektedir,

- Kopenhag ekonomik kriterleri alanında, istikrar politikasının sürdürülmesi ve yapısal reformlar çerçevesinde kararlı adımlar atılması halinde Türkiye rekabetçi baskı ve pazar güçleriyle baş edebilecektir, mevcut olumlu dinamikleri sürdürülebilir büyüme ve istikrara dönüştürmek için reform sürecinin sürdürülmesi gerekmektedir;
- Müktesebat uyumu konusunda, Türkiye son Ortaklık Konseyi'nden beri birçok alanda ilerleme kaydetmiştir, ancak, çoğu müktesebat başlığı hala başlangıç aşamasındadır. Çalışmaların tüm alanlarda sürdürülmesi, yabancı hizmet sağlayıcıları veya ürünlere yönelik ayrımcılığın ortadan kalkması ve idari kapasitenin güçlendirilmesi gerekmektedir.

Gümrük Birliği'ne ilişkin olarak, özellikle teknik engellerin kaldırılmasında, fikri mülkiyet haklarının korunmasında, Türk ve AB'li firmalar arasındaki ayrımcılığın ortadan kaldırılmasında, devlet yardımları konusunda sıkıntılar yaşanmaktadır. 2002'den bu yana Ortaklık Konseylerinde sıkıntıya neden olan devlet yardımları alanındaki düzenlemelerin hayata geçirilmesi gerekmektedir. Tarım ürünleri konusunda et ürünlerinin ithalatına uygulanan ambargonun ve alkollü içeceklere uygulanan ithalat sertifikası uygulamasının kaldırılması gerekmektedir. Ayrıca, ikinci el motorlu taşıtların ithaline ilişkin gelişme yaşanmazsa, konu Adalet Divanı'na götürülecektir. Fikri mülkiyetin korunması ve tıbbi ürünlerde veri korunması hususundaki yükümlülüklerin yerine getirilmesi beklenmektedir.

Türkiye'nin tekstil sektöründe Çin menşeli ürünlere karşı koruma önlemi alması bazı AB'li işletmelere zorluk çıkarmaktadır. Sigaraya ilişkin yeni vergi sistemi ithal sigaraya karşı ayrımcılığa neden olmaktadır.

AB, Türkiye'nin NATO'ya üyelik bakımından AB üyesi devletlere ilişkin pozisyonunu gözden geçirmesini beklemekte ve Türkiye ile Ermenistan arasındaki ikili ilişkilerin iyileştirilmesini ummaktadır.

Avrupa Konseyi'nin üyelik müzakerelerinin açılmasına yönelik bir yol haritası oluşturması açısından, Ankara Anlaşması'nın yeni üye ülkelere genişletilmesine ilişkin protokolün parafe edilmesi memnuniyetle karşılanmıştır.

Protokolün, üyelik müzakerelerinin başlama tarihi olan 3 Ekim'e kadar imzalanması gerekmektedir.

Ayrıca, Türk limanlarında G.Kıbrıs bandrollü gemilere uygulanan ambargonun kaldırılması ve Türkiye ile G.Kıbrıs arasında malların serbest dolaşımının sağlanması gerekmektedir. Kuzey Kıbrıs'a yönelik mali yardım, yardım ve ticaret alanında yapılan tavsiyeler doğrultusunda ilerleme kaydedildiği durumda uygulanacaktır.

BULGARİSTAN VE ROMANYA KATILIM ANTLAŞMASI'NI İMZALADI

Bulgaristan ve Romanya'nın Lüksemburg'da imzaladığı Katılım Antlaşması'na göre, iki ülkenin reform sürecinde kaydettiği ilerlemeler üyelik tarihlerini belirleyecek.

Bulgaristan ve Romanya Katılım Antlaşması'nı 25 Nisan'da Lüksemburg'da imzalandı. İki ülke ile 2000 yılında açılan üyelik müzakereleri Aralık 2004'te tamamlanmıştı. Üyelikleri ise, reform süreçlerini tamamlamaları halinde, 1 Ocak 2007 tarihinde gerçekleşecek.

Ancak, Katılım Antlaşması üyelik sürecine ilişkin bir koruma hükmü içeriyor. Buna göre, her iki ülkenin reform süreci ve yolsuzlukla mücadele çalışmaları yetersiz görüldüğü takdirde üyelikleri 2008'e ertelenebilecek. Her iki ülkenin de adalet sistemi ve yolsuzlukla mücadeleye ilişkin eksiklikleri bulunuyor. AB Komisyonu, Antlaşma'nın imzalanmasının, sürecin bittiği anlamına gelmediğini ısrarla vurguluyor.

İki ülkenin katılımıyla, 454 milyon olan AB nüfusu 30 milyon daha artacak ve AB'nin sınırları Moldova'dan Karadeniz'e kadar uzanacak. Antlaşma'ya göre 2007-2009 yılları arasında Romanya 11 milyar, Bulgaristan ise 4 milyar Euro yardım alacak. Her iki ülkenin de ekonomisi istikrar sürecine girmiş bulunuyor: Bulgaristan yılda %5-6 düzeyinde ekonomik büyüme sağlarken, Romanya'da 2004 yılında bu oran %8,3 olarak gerçekleşti.

Bulgaristan ve Romanya'nın AB'ye üye olmaları Batı Balkan ülkelerine de AB üyeliği için umut verecek. Sırbistan, Bosna-Hersek ve Makedonya için AB üyelik süreçleri başlatılmış durumda. Hırvatistan ile sonradan askıya alınan müzakerelere başlama kararının ise bu yıl içinde tekrar alınması bekleniyor.

YUNANİSTAN, AB ANAYASASI'NI ONAYLADI

Parlamento'da yapılan oylamada, hem iktidar hem de muhalefet partileri AB Anayasası'nı destekledi.

Yunan Parlamentosu, 19 Nisan'da, Avrupa Birliği Anayasası'nı 17 ret oyuna karşı 268 kabul oyuyla onayladı. 15 milletvekilinin katılmadığı oylamada, muhafazakarlar ve muhalefetteki sosyalistler Anayasa'yı destekledi.

AB Komisyonu Başkan Yardımcısı Margot Wallström, Yunan Parlamentosu'nun AB Anayasası'nı büyük bir çoğunlukla onaylamasının memnuniyet verici olduğunu söyledi. Ayrıca, "Avrupa'nın demokratik ve hümanist geleneği ilk olarak Yunan topraklarında yeşermiştir. Bugün bu değerler, AB Anayasası'nda temsil edilen modern Avrupa değerlerinin özünü oluşturmaktadır" dedi.

Ekim ayında Roma'da imzalanan Anayasa, Birliğin tam olarak bütünleşmesini sağlamak amacıyla tasarlandı. Anayasa'nın AB çapında yürürlüğe girmesi için, üye ülkelerin tamamında halk veya parlamento tarafından onaylanması gerekiyor. Anayasa Yunanistan'dan önce Litvanya, Macaristan, Slovenya, İspanya ve İtalya tarafından onaylanmıştı.

29 Mayıs'ta Fransa'da yapılacak halk oylaması ise üye ülkelerde ciddi kaygı kaynağı olmaya devam ediyor. Fransa'daki halk oylamasından hayır çıkması, diğer ülkelerde de anayasanın yürürlüğe girememesi anlamına gelecek.

AB SINIR AJANSI'NI POLONYA KURACAK

AB'ye üye ülkelerin sınırlarıyla ilgili sorunlarını çözebilmeleri ve AB gümrük ve göçmen yasalarının uygulanabilmesi amacıyla oluşturulan yeni AB kurumuna Polonya'nın ev sahipliği yapması uygun bulundu.

Karar 14 Nisan'da Lüksemburg'da yapılan Adalet ve İçişleri Bakanları toplantısında alındı. Adaylar arasında Polonya dışında Macaristan, Estonya, Slovenya ve Malta'nın isimleri geçiyordu. Polonya'nın seçilmesinde doğu sınırının uzunluğunun ve bu sebeple ciddi bir göç baskısına maruz kalmasının etkisinin büyük olduğu söyleniyor.

Yeni Kurum'un 6 milyon Euro ile bu yıl Mayıs ayında çalışmalarına başlayacağı belirtilirken, Komisyon, Kurum'un 2007-2013 yılları arasındaki faaliyetleri için 281 milyon Euro'luk bütçe önerdi. Ancak öneriye Almanya'dan ciddi bir itiraz geldi. Almanya, sınır kontrolleri için harcanacak paranın AB bütçesinden değil, dış sınırlarında sorunları olan ülkelerin bütçelerinden karşılanması gerektiğini öne sürerken, Brüksel eski üye devletlerin AB'ye yeni katılanlarla dayanışma içinde olması ve 4.000 km uzunluğundaki doğu sınırının korunması için mali katkı sağlaması gerektiğini savunuyor.

Gelecekte personel eğitim merkezi ve ulusal sınır kontrol otoriteleri arasında koordinasyon birimi görevlerini de yapabilecek olan Kurum'un, AB için ortak bir sınır koruma birimi yaratılmasının ilk adımı olabileceği belirtiliyor.